

Gabriela RADU
(Universitatea de Vest din
Timi oara)

*Homage to Sextus Propertius –
La (pe) marginea traducerii*

Abstract: (Homage to Sextus Propertius – at (on) the edge of translation) "The artist is always beginning. Any work of art which is not a beginning, an invention, a discovery is of little worth"[1] expresses the principle that Ezra Pound has followed not only in his poetry, but also in his translations, and that was to explore, to discover, to reinvent, to find a new *iter*. Through his original approach to the Propertian text, according to his poetic faith, leaving aside the literal translation, Pound has initiated what will be called "interpretive translation". The present study aims to prove through comparative analysis of o Propertian poem and its translation by Ezra Pound, that his "marginalization" as a translator from Latin has been, in fact, a milestone in the (r)evolution of the translation process.

Keywords: translation, fidelity, rendition, innovation, boundaries

Rezumat: "The artist is always beginning. Any work of art which is not a beginning, an invention, a discovery is of little worth"¹. Cuvintele citate concentreaz crezul pe care Ezra Pound l-a urmat, nu doar în poezie, dar i în traducere: acela de a explora, de a descoperi, de a reinventa, de a afla un nou *iter*. Apropiindu-se de textul proper ian într-un mod original, conform crezului s u poetic, renun ând la traducerea literal , Pound a ini iat ceea ce se va numi "traducere creativ ". Prezenta lucrare urm re te s dovedeasc , prin analiza comparativ a unui poem proper ian cu traducerea acestuia de c tre Ezra Pound c "marginalizarea" acestuia ca traduc tor din limba latin , a constituit un moment – în cele din urm constructiv - în (re)volu ia actului de traducere.

Cuvinte cheie: traducere, fidelitate, interpretare, creativ, limit

Dup ce Ezra Pound a publicat *Homage to Sextus Propertius* în anul 1919, traducerea poemelor propriene din limba latin a declan at un val de critici i atacuri². Cel mai vehement a ap rut în num rul din aprilie al anului 1919 al revistei *Poetry*, aceea i revist în care Pound publicase poemul cu o lun mai devreme. Articolul îi apar inea lui William Gardner Hale (1849-1928), profesor de limbi clasice la Universitatea din Chicago. Acesta l-a numit pe Pound, „incredibly ignorant of Latin”³, repro ând lipsa de fidelitate a versiunii traduse i acuzându-l pe Pound de pervertire a originalului.⁴ Având în vedere c principala acuz ⁵ adus traducerilor lui Pound a fost lipsa de fidelitate, în lucrarea de fa vom încerca o

¹ Ezra Pound. *Poems and Translations*, edited by Richard Sieburth, Library of America, 2003.

² Vezi Steven G. Yao, *Translation in Ezra Pound in Context*, edited by Ida B. Nadel, Cambridge University Press, p. 43.

³ Wm. Gardner Hale, "Pegasus Impounded" în *Poetry* 14, April 1919, p. 52-55. <http://www.poetryfoundation.org/poetrymagazine>.

⁴ "Such renderings pervert the flavor of a consciously artistic, almost academic, original" (Wm. Gardner Hale, *op. cit.*, p. 52).

⁵ Pound a fost acuzat de ignoran i dup publicarea traducerii unor poeme din literatura chinez sub numele *Cathay*: Achilles Fang, "Some Reflections On the Difficulty of Translation," în *On Translation*, ed. Reuben A. Brower (New York: Oxford University Press, 1966), p. 111-133.

scurtă examinare a traducerii poemului menționat, având ca reper, schema stabilită de Willis Barnstone în *The Poetics of Translation: History, Theory, Practice*⁶, în fapt, o clasificare întemeiată pe conceptul tradițional de "fidelitate". Cele trei criterii conform cărora a fost configurată schema sunt: literalitatea textului, adică gradul în care sensul cuvintelor din textul original diferă de cele din textul tradus, în al doilea rând, gradul de păstrare a structurii textului original (sursă) în textul tradus (intă) iar ultimul criteriu se referă la gradul de păstrare a vocii auctoriale în textul tradus.

Homage to Sextus Propertius conține douăsprezece poeme, traduceri ale diferitelor pasaje ale poeziei elegiace propertine. Atât originalul properțian, cât și traducerea lui Ezra Pound concentrează ideile unui adevărat program poetic, asumat de fiecare dintre cei doi poeți⁷. Donald Lyon⁸, critic de teatru la *New York Post* consemnează, în proiectul de traducere a douăsprezece poeme properțiene, în fapt, pasaje elegiace ale poetului augustan, Pound "a știut ce făcea, deci rezultatul este aproape întotdeauna amuzant în ambele limbi"⁹. Nedorind doar o domesticire a originalului și un transfer al mesajului lingvistic, ci urmărind transmiterea temelor poetice existente în originalul latin, Pound optează pentru o traducere în care transmută (și) disprețușorul poetului augustan pentru politic și pentru poezia "la comandă". *Homage to Sextus Propertius* devine astfel un poem anti-rzboi¹⁰.

Îndependentându-se în mod deliberat de traducerea literală¹¹ în vederea obținerii efectului poetic, Pound a renunțat la traducerea fidelă și a inițiat ceea ce el însuși va numi *interpretive translation*, adică o abordare mai complexă a nivelului conceptual, perceptual și semantic. Așa cum singur mărturisește, prin traducere, Pound a înțeles și obținut, nu atât transferul lingvistic, cât mai ales reproducerea frumoasă a textului original¹².

Rachel Turner¹³ nota, în mod pertinent, că *Homage to Sextus Propertius* reprezintă modul în care un poet modern a folosit un autor clasic pentru a sluji propriului crez poetic¹⁴. Aceiași comentatoare precizează cercetarea tradițională grecească considerând traducerea poemelor o "anomalie", deci, afirmă ea, aceasta nu este, în fapt, o traducere¹⁵. Ceea ce constituie „anomalia” de care a fost acuzat Pound este că, în *Homage...*, aceste teme, deși prezente în originalul properțian, nu sunt traduse fidel, ci, dacă sunt susceptibile de interes,

⁶ W. Barnstone, *The Poetics of Translation: History, Theory, Practice*, Yale University Press, 1995, p. 25.

⁷ Propertius s-a afirmat prin abordarea unui stil diferit de cel cultivat la Roma în perioada augustană, unul extrem de personal.

⁸ Donald Lyon, "A Major minor: Ezra Pound's Poetry", în *The New Criterion*, June 1999, Volume 17, Number 10.

⁹ "Pound knew what he was doing, for the results are almost always bilingually funny."

¹⁰ Cf. D. Lyon, *art. cit.*, p.

¹¹ Cf. Steven Q. Yao, "Homage to Sextus Propertius" în *The Ezra Pound Encyclopedia*, edited by Demetres P. Tryphonopoulos and Stephen J. Adams, p. 147.

¹² "In the translation ... I give that beauty-reproduced, that is, as nearly as I can reproduce it in English--for what it is worth." (Ezra Pound în "I Gather the Limbs of Osiris" în *Selected Prose 1909-1965*, ed. William Cookson (London: Faber and Faber, 1973), 19-43, p. 26.

¹³ Rachel Turner, *Translation in Transition: Ezra Pound's Poetic Variation on Sextus Propertius*, Academia.edu, Aprilie, 2010, p. 2.

¹⁴ "Ezra Pound's *Homage to Sextus Propertius*, is not so much a response to the poet himself, but an example of a modern poet using a classical author as a vehicle for his own poetic ends."

¹⁵ *Ibid.*

sunt, în mod deliberat, evidențiate.

Analiza comparativă a textelor, a celui original și a două versiuni traduse în engleză, una canonică, apar înând poetului și traducătorului britanic, Anthony S. Kline (n. 1947), ce-a de-a doua, a lui Ezra Pound, socotit „marginal” la vremea apariției sale publice, analiză aplicată *Elegiei a XVI-a, Inter amorem et metum Propertius dubius* („Propertius ezitănd între iubire și teamă”) nu urmărește să probeze inovațiile aduse de Pound versiunii traduse; acest fapt a fost deja făcut de numeroși comentatori (menționați în bibliografie) ai operei poundiene. Demersul nostru urmărește, înând în bună măsură conținutul de schema lui Barnstone, să arate că acuza de totală ignoranță a poetului în privința limbii latine a fost exagerată sau prea exigentă și că, cel puțin în privința fragmentului ales, versiunea engleză rămâne totuși o traducere.

Deși ar trebui formulată ca o concluzie, prezintă următoarea observație la început pentru a avertiza asupra tiparului de traducere folosit de Pound: fidelitatea față de ultimele două criterii (structură și voce auctorială) din schema lui Barnstone rămâne ridicată, în vreme ce, în privința primului criteriu (transferul semantic), Pound este, simultan, fidel și infidel, întrucât soluțiile lexicosemantice găsite de el au dubla funcție: realizarea transferului de sens original și (de)marcarea unei idei predilecte. Pound urmărește creativitatea în limbaj prin tehnica numită *logopoeia* care, conform propriei precizări¹⁶, constă în întrebuierea cuvintelor nu numai pentru înțelesul lor direct, dar având în vedere obișnuințele folosirii lor, contextul pe care cititorul se așteaptă să-l găsească sugerat de cuvânt, sensurile sale concomitente neobișnuite și, de asemenea, jocul ironic.

Nox media, et dominae mihi venit epistula nostrae: Tibure me nulla iussit adesse mora,	Midnight, and a letter comes to me from my lady ordering me, without delay, to <u>Tibur</u> ,	Midnight, and a letter comes to me from our mistress : Telling me to come to Tibur: At once!!
---	--	---

La început, este vizibil un grad ridicat de fidelitate la toate nivelurile următoare: localizarea temporală din original este identic redată în ambele versiuni traduse în limba engleză, în al doilea vers al elegiei, se detașează o formulare hortativă, prin care se reclamă prezența urgentă a poetului într-un anumit loc care va fi descoperit abia când tre sfârșitul textului: *iussit me adesse Tibure nulla mora* („mi-a poruncit să fiu prezent la Tibur fără nici o zăbăvă”). Termenul care deține întreaga greutate semantică în pasajul original este *iussit*, (formă de perfect a verbului *iubeo, iubere, iussi, iussum*), având sensul de „a porunciti”; în versiunea consacrată, traducătorul transferă sensul verbului menționat prin *ordering me*, în ce-a de-a doua, Pound apelează la un verb din categoria celor declarative, fără nuanță hortativă, „to tell” (*Telling me to come to Tibur: At once!!*). Nuanța imperativă este redată prin sintagma adverbială de la finalul versului *At once!!* care, simultan, realizează transferul semantic al expresiei nominale latinești *nulla mora* („fără întârziere”).

¹⁶ “not only for their direct meaning, but also [taking] count [sic] in a special way, of habits of usage, of context we expect to find with the word, its unusual concomitants, of its known acceptances, and of ironical play.” Ezra Pound, *How to Read*. (New York: Haskell House, 1971), 25 apud R. Turner, *lucr. cit.*, p. 4.

Prezen a imperioasă a poetului într-un anumel loc și într-un anumel timp este reclamat de o anumel instanță identificat în textul latin cu *domina nostra*, în prima versiune engleză cu *my lady* și în cea a lui Pound cu *our mistress*. Nicio abatere de la sensurile lexemului original *domina* („stăpână”) nu poate fi imputat versiunii poundiene, întrucât termenul ales de îne, simultan, sensul de „stăpână”, și pe cel de „curtezan”, indiciu aluziv la Cynthia, femeia care devine tema principală a poeziei proprii.

Candida qua geminas ostendunt culmina turres,	where the white peaks show their twin towers	'Bright tips reach up from twin towers',
---	--	--

Dacă stăpână în acest punct, traducerea este, fără dubii, fidelă originalului, următoarele două versiuri ale versiunii lui Pound au suscitât unor comentatori¹⁷ o interpretare surprinzătoare, socotind prezent aici o imagine care i-au atribuit conotații obscene¹⁸. Acest lucru pare să fie înțeles de opoziția lui Pound de a folosi ghilimelele acolo unde acestea lipsesc originalului latin. În textul propriu-zis, versiunile în cauză apar ca o simplă descriere a Tiburului, locul unde trebuie să ajungă poetul: *Candida qua geminas ostendunt culmina turres*. Versiunea fidelă rămâne fidelă: *where the white peaks shows their twin towers*. Pound nu conferă termenului *qua* rolul de element introductiv în propoziția subordonată (rol pe care adverbul *unde* îl deține în original), ci consideră cele două propoziții drept principale în raport de coordonare prin juxtapunere. Acesta este singurul element care lipsește, însă care nu modifică sensul general al propoziției. Notabil este transpoziția operată în text: dacă sintagma originală *geminas turres*, se găsește în acuzativ, Pound o socotește ca pe una în ablativ prin traducerea *from twin towers*. Aceste minime modificări la nivel de structură, nu constituie abateri de la rigoarea sintactică a textului, ci sunt procedee recunoscute și permise în actul de traducere.

et cadit in patulos nymphas Aniena lacus. quid faciam? obductis committam mene tenebris ut timeam audacis in mea membra manus?	and Anio's water falls in spreading pools. What to do? Commit myself to covering darkness, fearing audacious hands on my members?	'Anienan spring water falls into flat-spread pools.' What is to be done about it? Shall I entrust myself to entangled shadows Where bold hands may do violence to my person?
--	--	---

¹⁷ Cf. Daniel M. Hooley, *The Classics in Paraphrase: Ezra Pound and modern Translators of Latin Poetry*, Susquehanna University Press, 1988, p. 42.

¹⁸ Ceea ce rezultă astfel, este imaginea a două turnuri gemene din care se înalță două vărfuri strălucitoare, o posibilă aluzie erotică. Dar dacă se ia în considerare faptul că versiunile puse în ghilimele descriu locul (Tibur) în care poetul este găzduit (poet) și o teapă iubită (instanță receptoare), atunci textul poate fi văzut ca un exemplu de imagism și interpretat prin prisma teoriei lui Pound "poetry had fallen foul of the Romantics, and become a gushy womanly affair – it had lost its virility - it needed to be made hard."

În urma comparării versiunii properian *Cadit in patulos nympha Aniena lacus* cu cele două versiuni traduse, observăm că cea poundiană are un grad de fidelitate mai mare decât cea considerată tradițională. Acest observat este probat prin faptul că traducerea canonică transferă sensul general al formei nominale *nympha*, prin lexemul *water*, în vreme ce versiunea poundiană transferă chiar sensul figurat al termenului așa cum este el de înțeles în original: *spring water* („izvor”).

Propoziția interogativă de la început de vers latin, *Quid faciam?* precede enunțul a unui program poetic, formulat într-un discurs ezitant cu nuanțe retorice, așa cum, de altminteri îl prezintă chiar titlul poemului: *Propertius (Pound) dubius inter amorem et metum*. Sintagma originală ajunge în prima traducere *what to do?* iar în cea de-a doua, *what is to be done about it?* Pound nu folosește persoana I a verbului, ci o formă verbală impersonală, fapt care nu contrazice sensul textului, însă care nu presupune tiparul sintactic al originalului latin.

<p>at si distulero haec nostro mandata timore, nocturno fletus saevior hoste mihi. peccaram semel, et totum sum pulsus in annum: in me mansuetas non habet illa manus.</p>	<p>Yet if I ignore her message out of fear, her weeping will be worse than an enemy in the night. I sinned once, and suffered a year's exclusion: her hands on me show no mercy.</p>	<p>Yet if I postpone my obedience because of this respectable terror, I shall be prey to lamentations worse than a nocturnal assailant. And I shall be in the wrong, it will last a twelve month, For her hands have no kindness me- ward,</p>
--	--	--

Centrul de greutate în exprimarea programului poetic (vocea auctorial) introdus prin interogația retorică, în latină, formularea *haec mandata* din versurile *At, si distulero haec nostro mandata timore, nocturno fletus saevior hoste mihi. Mandatum in seam*, în latină, „mandat”, „împuțnicire”.

Traducerea lui Kline se prezintă astfel: *Yet if I ignore her message out of fear, her weeping will be worse than an enemy in the night*, fidelitatea față de original este discutabilă, însă nu constituie subiectul lucrării prezentate. Iată traducerea lui Pound: *Yet if I postpone my obedience because of this respectable terror, I shall be prey to lamentations worse than a nocturnal assailant*.

În versiunea poundiană, primul termen care pare a se abate de la normele de fidelitate prin aceea că sensul său este altul decât cel din prima versiune prezentată este *I postpone*. Pare, căci în fapt, lexemul traduce perfect verbul latinesc *differe* printre sensurile că ruina se găsește și acela de „a amâna”. Dacă, la nivel structural, cele două versiuni par sincrone, sintagma care provoacă mirare, pe bună dreptate, este *my obedience* corespunzătoare expresiei latinești, *haec mandata* (lit. „aceste cereri, misiuni”). Aceasta a fost tradusă, în prima versiune, prin *her message*, autorul socotind că recunoaște în atributul adjectival *haec* o determinare personală feminină (*her*). Pound l-a redat prin adjectivul

pronominal posesiv de persoana I, *my*. Op iunea lui Pound pentru *obedience*¹⁹ („ascultare”, „supunere”) nu reprezint o traducere, ci o înlocuire deliberat a cuvântului *mandata*, c ci din perspectiva poundian, *mandata* înseamn „ascultare”, „supunere” la canoanele stricte ale traducerii fidele, servile. Chiar dac fidelitatea fa de original este una dintre condi iile unei bune traduceri, primul acestui principiu al “supunerii” fa de original furnizeaz un text “încremenit”, din care poate fi gustat prea pu in pl cere poetic. În privin a vocii auctoriale, Pound e mai aproape de Propertius întrucât, în originalul latin, semantismul termenului *mandatum* („împuternicire”, „mandat”) trimite la asumarea direct, angajat de c tre poetul latin a mo tenirii unei veritabile tradi ii neoterice create la mijlocul secolului I a.Chr.

nec tamen est quisquam, sacros qui laedat amantes Scironis medias his licet ire vias. quisquis amator erit, Scythicis licet ambulet oris, nemo adeo ut feriat barbarus esse volet.	Yet no one would hurt a sacred lover: he could go like this down the middle of <u>Sciron's</u> road. Whoever's a lover might walk on <u>Scythia's</u> shore, with no one there so barbarous as to harm him.	Nor is there anyone to whom lovers are not sacred at midnight And in the Via Sciro. If any man would be a lover he may walk on the Scythian coast, No barbarism would go to the extent of doing him harm,
sanguine tam parvo quis enim spargatur amantis improbus, et cuius sit comes ipsa Venus?	Who's so cruel as to scatter the impoverished blood of a lover and one whom <u>Venus</u> herself befriends?	Who so indecorous as to shed the pure gore of a suitor?! Cypris is his cicerone.

Înc rcat de o ironie subtil, traducerea versului *nemo adeo, ut noceat, barbarus esse volet*, devine în englez *no barbarism would go to the extent of doing him harm*. Versiunea lui Kline r mâne fidel: *with no one there so barbarous as to harm him*. Versiunea lui Pound este fidel la nivel structural; din nou, intervenia personal a traduc torului e identificabil la nivel semantic: adjectivul *barbarus* ajunge s fie redat prin substantivul abstract, „barbarism”. Dac, în general, cuvântul desemneaz condi ia sau starea de barbarie, în domeniul lingvistic, barbarismul este o form sau o construc ie str in fa de standardele stabilite ale unei limbi, adic tocmai ceea ce Pound caut s evite în activitatea de traducere în alt limb.

În confirmarea acelea i adeviziuni a traduc torului fa de principiul explor rii, chiar dac riscante, a unor modalit i noi de abordare a textului original în actul traducerii, se înscrie imaginea îndr gostitului (*amator* i *lover*), de fapt, a poetului, a îndr gostitului de poezie, c ruia îi este îng duit s se plimbe pe coasta scit, metafor sugerând inuturi neexplorate i primejdioase: *If any man would be a lover/he may walk on the Scythian coast*. Dac observa ia de mai sus înt re te fidelitatea lui Pound fa de vocea auctorial, versiunea canonic a lui Kline o confirm pe cea privitoare la celelalte dou criterii, lingvistic i structural: *Whoever's a lover might walk on Scythia's shore*.

¹⁹ Lat. *oboedire* din *audire*, „a auzi”, „a asculta”.

luna ministrat iter, demonstrant astra salebras, ipse Amor accensas praecutit ante faces, saeva canum rabies morsus avertit hiantis huic generi quovis tempore tuta viast	The Moon helps him on his way; the stars light the ruts Love shakes the blazing torch up ahead; raging wild dogs avert their gaping jaws The road's safe at any time for such as him	The moon will carry his candle, and the stars will point out the stumbles, Cupid will carry lighted torches before him and keep mad dogs off his ankles Thus all roads are perfectly safe and at any hour;
--	---	---

The Moon helps him on his way reprezintă traducerea fidelă a versului *luna ministrat iter* („luna veghează drumul” [poetului]) în versiunea lui Kline. Termenul *iter* care, în latină de îne cea mai mare pondere semantică, este inexistent în versiunea poundiană sau, mai exact, este substituit prin alt cuvânt. Observăm din nou preferința lui Pound pentru sensurile figurate ale lexemelor: *m* referă aici la sensul figurat al lexemului *candle*²⁰, „efort”, *The moon will carry his candle* constituie o alegere care, pe lângă nuanța umoristică (luna îi va purta lumânarea/efortul), păstrează și sensul original. Din nou, notați fidelitatea la nivel structural/auctorial și augmentarea deliberată la nivel conceptual-semantic.

Următoarele două versuri degajă un evident umor autodepreciativ, ca și Pound selectează termeni cu un polisematism surprinzător și traduce cuvântul latin *salebra* (lat. „hârtoapă”, „obstacol”) prin *stumble*, care are, pe lângă sensul primar („poticnire”) de înțeles în textul original și pe acela de „ovial”, „gaf”, „eroare”. Astfel, versul *...demonstrat astra salebras* („stelele îi arată hârtoapele”) devine în versiunea poundiană „stelele îi vor arăta (poetului) gafele”. Față de Kline care optează pentru strictă fidelitate structural/semantică, *the stars light the ruts*, Pound recrează la nivel conceptual și semantic.

quod si certa meos sequerentur funera cursus, tali mors pretio vel sit emenda mihi. afferet haec unguenta mihi sertisque sepulcrum ornabit custos ad mea busta sedens.	But if I knew my certain death followed the event, perhaps such a fate would be worth more to me. She'll bring perfumes and deck my tomb with garlands, and sit by my bust and guard it	What if undertakers follow my track, such a death is worth dying. She would bring frankincense and wreaths to my tomb, She would sit like an ornament on my pyre.
---	---	---

În limba latină, *funus* are sensul de „cortegiu funerar”, „înțormântare” sau „moarte”. Nici unul dintre aceste sensuri nu se regăsește în *undertaker* care înseamnă „cioclu”. Opiniunea lui Pound pentru acest termen (tot din sfera semantică a funebrului) este motivată de dispreț și u declarată pentru poezia oficială (cioclii fiind de fapt imaginea atribuită de poet promotorilor acestui tip de poezie: „What if undertakers follow my track/such a death is

²⁰ Definition of CANDLE 1: a usually molded or dipped mass of wax or tallow containing a wick that may be burned (as to give light, heat, or scent or for celebration or votive purposes) 2: something resembling a candle in shape or use <a sulfur candle for fumigating> 3: required effort, expense, or trouble — usually used in the phrase not worth the candle.

worth dying.”). Prezen discret pe parcursul întregului poem, *domina nostra* sau *our mistress* î i dezv luie în urm toarele versuri identitatea: „She would bring frankincense and wreaths to my tomb./She would sit like an ornament on my pyre”. În versurile proper iene, *haec*, identificat deja cu o instan receptoare a crea iei apare în postura de paznic, gardian (*custos*) la mormântul poetului: „*custos ad mea busta sedens*”. Poate fi identificat aici un motiv de sorginte callimachian , cel al unui num r mic de ini ia i în arta cuvântului; în cazul de fa este vorba de o singur instan receptoare, *haec (domina)* care prime te atributul de garan ie a recept rii adecvate a poeziei. Nu aceea i importan p streaz *the mistress* în textul lui Pound, c ci aceasta r mâne doar ca *ornament* la mormântul poetului.

di faciant, mea ne terra locet ossa frequenti qua facit assiduo tramite vulgus iter post mortem tumuli sic infamantur amantum me tegat arborea devia terra coma,	You Gods don't let her stick my bones in a crowded place, where the vulgar make a busy track of the highway! Lovers' tombs, after death, are dishonoured by it. Let a leafy tree hide me in quiet ground,	aid, let not my bones lie in a public location With crowds too assiduous in their crossing of it; For thus are tombs of lovers most desecrated. May a woody and sequestered place cover me with its foliage.
---	---	---

Versurile elegiei eviden iaz acele circumstan e care condi ioneaz crea ia poetic i îi confer statutul unei activit i artistice distincte. Idealul poeziei proper iene este definit prin cea mai neoteric imagine: aceea a drumului îngust (*trames*, „potec ”), neb t torit de mul imea de rând (*vulgus*), tocmai pentru c această mul ime este ignorant . O opozi ie de sens se poate recunoa te între *trames* i *iter*. Mul imea de rând agreeaz în materie de poezie un drum larg (*iter*), aceasta fiind reprezentarea gustului comun, în vreme ce gustul literar este definit de termenul “potec ”, adic de drumul îngust, neumblat (*trames*): “...terra/qua facit assiduo tramite vulgus **iter**”. Aceast opozi ie semantic nu a fost p strat de c tre Pound (nici unul dintre termenii latini men iona i nu are echivalent în traducerea englez) doar primul vers al pasajului reflect semnificatia textului original: “...let not my bones lie în a public location/With crowds too assiduous in their crossing of it”.

aut humer ignotae cumulis vallatus harenae non iuvat in media nomen habere via.	or bury me entrenched in unknown sands: it would give me no joy for my name to mark the street.	Or may I inter beneath the hummock of some as yet uncatalogued sand; At any rate I shall not have my epitaph in a high road.
---	---	---

În versul “...may I enter beneath the hummock/of some as yet uncatalogued sand” (de-a fi a ezat sub o movil de nisip înc necatalogat), Pound nu calific substantivul “sand” cu termenul “unknown” care l-ar fi tradus exact pe latinescul “ignotus”, ci îl alege deliberat pe “uncatalogued” (“neclasificat”, “neînregistrat în vreun catalog”): o nou afirmare a pozi iei sale estetice, de nesupunere la canoanele stricte i de afirmare a traducerii ca un act asumat de relocare cultural .

Pornind de la observa ia lui D. M. Hooley²¹, se poate spune c *Homage to Sextus Propertius* este, întradev r, o “versiune îmbog it ” a poemului lui Propertius. De fapt, în această încercare î i afl rostul omagiul adus de Ezra Pound, poetului antic, Propertius.

Bibliografie

- Barnstone, Willis, *The Poetics of Translation: History, Theory, Practice*, Yale University Press, 1995.
- Bassnett, Susan, *Translation Studies*, Routledge, 1980.
- Bell, Roger, T., *Teoria i practica traducerii*, trad. de C t lina Gazi, Ia i, Editura Polirom, 2000.
- Derrida, Jacques, *Scritura i diferen a*, traducere de Bogdan Ghiu i Dumitru Tepeneag, prefa de Radu Toma, Bucure ti, Univers, 1998.
- Ducrot, Oswald, Schaeffer, Jean-Marie, *Noul dic ionar enciclopedic al tiin elor limbajului*, traducere de Anca M gureanu, Viorel Vi an i Mariana P unescu, Bucure ti, Editura Babel, 1996.
- Hole, Wm., Gardner, *Pegasus Impounded* în *Poetry*, April 1919.
- Hooley, M. Daniel, *The Classics in Paraphrase: Ezra Pound and modern Translators of Latin Poetry*, Susquehanna University Press, 1988.
- House, Juliane, *A Model for Translation Quality Assessment*, TBL Verlag Gunter Narr, T bingen, 1977.
- Lyon, Donald, “A Major minor: Ezra Pound’ Poetry”, în *The New Criterion*, June 1999, Volume 17, Number 10
- Nadel, Ira, B. (edited), *Ezra Pound in Context*, Cambridge, Copyrighted Material.
- Pound, Ezra, *New Selected Poems and Translations* (Second Edition) (New Directions Paperback) [Paperback], Richard Sieburth (editor), T.S.Eliot (Afterword), John Berryman (Afterword).
- Steiner, George, *After Babel, Aspects of language & translation*, Third edition, Oxford University Press.
- Sullivan, J. P., *Ezra Pound and Sextus Propertius: A Study in Creative Translation*, Austin U of Texas P. 1962.
- Venuti, Lawrence, *The Translator’s Invisibility: A History of Translation*.
- Idem, *Translation, History, Narrative, Meta: journal des traducteurs / Meta: Translators’ journal*, vol. 50, nr. 3, 2005, p. 800-816. <http://id.erudit.org/iderudit/011597ar>.

---

²¹ Daniel M. Hooley, *lucr. cit.*, p. 44.